

CONTRIBUȚII PRIVIND PARTICIPAREA PUTNENILOR LA RĂZBOAIELE BALCANICE. CAMPANIA DIN 1913.

**Gheorghe Miron
Ionuț Iliescu**

Aflată la intersecția a două mari imperii - Rusia și Austro - Ungaria - și a încă unuia, aflat în descompunere, dar care mai reprezenta o forță în Balcani - Imperiul Otoman - România a încercat să se mențină independentă și să stea departe de conflictele majore. Evenimentele din timpul Războiului pentru Independență și de la Congresul de la Berlin au arătat regelui Carol și clasei politice românești, ce însemna riscul de a urmări obiective de politică externă fără patronajul uneia sau a mai multora dintre Marile Puteri ¹. Chiar dacă sentimental, opinia publică favoriza o apropiere de Franța, atitudinea guvernului francez față de România, mai ales la Congresul de la Berlin, dar și în anii următori, la care se adaugă și izolarea diplomatică a Franței, au determinat alegerea din partea românilor a unei alianțe cu Austro - Ungaria. După Congresul de la Berlin, relațiile României cu Austro - Ungaria erau greu încercate de nenumărate discursuri economice și politice. Concesiile vamale în favoarea Austro - Ungariei au dus la invadarea pieței românești cu diferite produse manufacturiere, mai ales textile și produse din metal, în dezavantajul nostru, iar situația românilor transilvăneni își făcea loc, prin presă, în conștiința opiniei publice din România. Aproximarea României de Puterile Centrale a fost dictată de originea germană a

---

¹ Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, Editura Enciclopedică, București, 1998, p. 412.

dinastiei de la noi, dar și de interese economice ale cercurilor conducătoare din țară pentru relațiile cu Germania.

Aderarea României la Tripla Alianță a luat forma unui Tratat bilateral încheiat cu Austro - Ungaria, la 18 / 30 octombrie 1883. Prin acesta, noii aliați promiteau să-și acorde ajutor în cazul unui atac venit din partea Rusiei, chiar dacă aceasta nu era numită explicit și au promis să nu se alăture unei alte alianțe îndreptate împotriva unuia dintre ei. În aceeași zi, Germania a aderat și ea la acord, printr-un act separat. Cunoscut doar de câteva persoane, la insistențele regelui Carol I și ale lui Ion Brătianu, acordul cu Puterile Centrale a fost ținut secret, căci se știa că protestele politicianilor și opiniei publice vor fi furtunoase datorită atitudinii pro-franceze a acestora ².

Trebuie spus faptul că, pentru unii dintre politicienii români, tratatul avea importanță prin prezența Germaniei în alianță, căci se spera că aceasta va interveni la Viena pentru a îmbunătăți soarta românilor ardeleni. Momentele de încredere între București și Viena au continuat și după anul 1883, culminând cu susținerea liderilor memorandiști de către București. Mai târziu, când condițiile au fost favorabile, românii au intrat în luptă pentru eliberarea fraților transilvăneni.

România s-a afirmat în sud - estul Europei, la începutul secolului XX, ca un factor de stabilitate politică, încercând, prin politica sa externă, să urmărească realizarea intereselor naționale. Noua conjunctură politică, în special apropierea Austro - Ungariei de Bulgaria și creșterea agresivității acesteia după anul 1908, când a anexat Bosnia și Herțegovina, au avut un impact negativ și asupra românilor transilvăneni. Anexarea Bosniei și Herțegovinei a accentuat contradicțiile din această zonă a continentului, mai ales că, pretențiile Rusiei față de strâmtoarele Bosfor și Dardanele au fost ignorate. Mai mult, Bulgaria dorea să-și sporească teritoriul pe scama Turciei, punând astfel în pericol statu-quo-ul balcanic. Opinia publică românească a reacționat împotriva politicii anti-sârbești a Austro -

---

² *Ibidem*, p. 412 - 413.

Ungariei, iar Germania a înțeles că, în cazul unui război, opinia publică nu îi va permite României să se alăture monarhiei dualiste³.

Începând cu anul 1910, în tot Imperiul Otoman au re izbucnit mișcările naționale remarcându-se, în special, lupta albanezilor. În acest context, s-a exercitat și politica Marilor Puteri direct interesate în zonă, respectiv, Austro - Ungaria și Rusia. Era posibil din nou ca Marile Puteri să rezolve problema divizării Turciei în funcție de propriile lor interese specifice, neținând cont de popoarele din zonă. Criza tot mai accentuată a Imperiului Otoman genera dorințe de profit din partea tuturor celor interesați în țară, un prim pas în acest sens fiind, izbucnirea războiului italo - turc, în octombrie 1911, pentru ultimul teritoriu pe care Constantinopolul îl mai stăpânea efectiv în Africa de Nord, Tripolitania. Aici au debarcat, în octombrie 1911, trupe italiene, cu scopul de a cuceri acest teritoriu, deschizând astfel, perspectiva unor noi pierderi teritoriale în defavoarea Turciei⁴.

În aceste împrejurări are loc formarea unei alianțe între Serbia, Bulgaria, Muntenegru și Grecia împotriva Imperiului Otoman. La 13 martie 1912, între Bulgaria și Serbia au fost semnate Tratatul de alianță și prietenie și o anexă secretă, care vor fi completate cu o Convenție militară secretă. Tratatul nu era îndreptat numai împotriva Turciei, ci și a României, în cazul în care acesta ar fi susținut Imperiul Otoman și ar fi atacat statele balcanice. Grecia, nedorind să fie lăsată la o parte într-o înțelegere a statelor balcanice pe seama Turciei, a semnat un tratat cu Sofia, la 29 mai 1912. Înțelegerea a fost urmată de una asemănătoare între Bulgaria și Muntenegru, iar la 27 septembrie 1912, s-a semnat Convenția politică și militară sârbo - muntenegreană, cu caracter ofensiv față de Turcia și defensiv față de Austro - Ungaria⁵. Drumul spre război era astfel deschis.

³ Stevan K. Pavlowitch, *Istoria Balcanilor. 1804 - 1945*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 183.

⁴ Gheorghe Zbucnea, *România și Războaiele Balcanice. 1912 - 1913. Pagini de istorie sud - est europeană*, Editura Albatros, București, 1999, p. 41 - 42.

⁵ *Ibidem*, p. 43 - 44.

Primul Război Balcanic a izbucnit la 5 / 18 octombrie 1912, generațiile militare desfășurându-se conform planului: ofensiva bulgară în Turcia Orientală și spre Constantinopol, cea sârbă în nordul Macedoniei și Kosovo, cea muntenegreană în teritoriile albaneze , iar cea greacă în Epir și pe mare. Rapiditatea succeselor statelor balcanice a luat prin surprindere puterile europene, care, inițial, nu au vrut să intervină, mizând pe forța militară a Turciei. Apropierea aliaților balcanici de Constantinopol a neliniștit și îngrijorat Marile Puteri ⁶, care au intervenit pentru Turcia obligată, la 3 decembrie 1912, să ceară și să semneze armistițiul. Negocierile de pace au început la Londra, la 16 decembrie 1912 ⁷. Negocierile de pace de la Londra au fost greoaie, atât din cauza neînțelegerilor dintre aliați, cât și din pricina Turciei, care nu dorea să dea curs revendicărilor teritoriale ale statelor balcanice și se confrunta cu răscoale ale garnizoanelor locale și anarhie. Războiul a izbucnit, la 3 februarie 1913, ceea ce a determinat implicarea și mai serioasă a puterilor europene, care au reușit să oprească ostilitățile la 26 aprilie 1913, iar la 30 mai au fost semnate preliminarile de pace, tot la Londra, Imperiul Otoman pierzând aproape toate posesiunile sale europene, iar soarta insulelor egeene și a Muntelui Athos urma să fie stabilită de Marile Puteri ⁸.

Războaiele Balcanice au constituit cel mai sever test al alianței României cu Austro - Ungaria. Victoria rapidă a Bulgariei și a aliaților săi asupra Turciei, a stârnit o profundă îngrijorare la București pentru că amenința și tulbura echilibrul de putere în țară ⁹. Nerăbdător să consolideze rolul țării sale ca garant al echilibrului de forțe în Balcani, regele Carol I era convins că Marile Puteri aveau să recompenseze România, în schimbul neutralității sale din 1912, în

---

⁶ Daniela Bușă, *Modificări politico - teritoriale în sud - estul Europei între Congresul de la Berlin și primul război mondial (1878 - 1914)*, Editura Paideia, București, 2003, p. 253 - 254.

⁷ Gheorghe Zbucnea, *op. cit.*, p. 52.

⁸ *Ibidem*, p. 60.

⁹ Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *op. cit.*, p. 414.

calitatea sa de garant al ordinii în regiune. Considerând că este îndreptățită să ceară sudul Dobrogei cu Silistra, în schimbul neutralității sale, România a demarat negocieri la Sofia în acest sens, încă din timpul convorbirilor pentru pace, însă fără niciun rezultat ¹⁰.

Mai mult, Bucureștiul a primit sprijin redus din partea Vienei, al cărui scop principal era atragerea Bulgariei în Tripla Alianță.

Tratatul de la Londra nu a reușit să rezolve problema rectificării frontierei dobrogene, așa că s-a ajuns la organizarea unei Conferințe europene, care să rezolve această chestiune, la Sankt Petersburg, între 18 / 31 martie - 26 aprilie / 9 mai 1913. Nici această Conferință nu a adus schimbări majore, însă reprezentanții Marilor Puteri, cu excepția Germaniei, au recunoscut dreptul României de a încorpora Silistra. Protocolul medierii, semnat la 26 aprilie / 9 mai 1913, păstra vechiul traseu al graniței, cu excepția zonei din jurul Silistrei, cu raza de 3 km, ce revenea României. Teritoriul urma să fie delimitat în decurs de trei luni, iar cetățenii bulgari care nu doreau să rămână aici, aveau la dispoziție șase luni pentru a pleca. Medierea puterilor europene care urmărea să dea satisfacție României, fără a supăra Bulgaria, a avut un efect contrar, ambele țări fiind nemulțumite ¹¹.

În cursul lunii iunie 1913, evenimentele s-au precipitat. Neînțelegerile dintre foștii aliați erau din ce în ce mai mari, iar dispariția inamicului, Imperiul Otoman, a făcut ca între Bulgaria, pe de o parte și Grecia și Serbia pe de alta, să apară o ruptură care va duce la război. Guvernul bulgar a refuzat întrunirea unei Conferințe la Petersburg a șefilor de guvern ai celor patru state balcanice pentru rezolvarea problemelor litigioase.

Bulgarii, sprijiniți de către diplomația austro - ungară și amețiți de succesele obținute până atunci, au declanșat, în noaptea de 16 - 17 / 28 - 29 iunie 1913, operațiuni militare împotriva Serbiei și Greciei în Macedonia.

---

¹⁰ Ștevan K. Pavlowitch, *op. cit.*, p. 184.

¹¹ Daniela Bușă, *op. cit.*, p. 267 - 268.

Operațiunile militare, în ziua de 17 / 30 iunie 1913, aveau să se generalizeze în cadrul a ceea ce avea să fie cunoscut ca cel de-Al Doilea Război Balcanic, cu o durată mult mai scurtă decât primul și cu consecințe dezastruoase pentru Bulgaria. Bazându-se pe elementul surpriză, atacând fără declarație de război, Bulgaria dorea să-și valorifice superioritatea potențialului său militar în raport cu Grecia și Serbia .

În fața acestei situații, România nu a avut de ales. Regele Carol I, la 20 iunie / 3 iulie 1913 a semnat decretul de mobilizare generală, iar la 26 iunie / 9 iulie s-a hotărât intrarea în cel de-al doilea Război Balcanic. Intervenția României, cu asentimentul Rusiei și al Franței, a însemnat începutul îndepărtării de Puterile Centrale.

România a mobilizat un total de 509.093 de soldați, dintre care 71.000 trupă și 1.310 ofițeri cu 128 de tunuri, sub comanda generalului Culcer, alcătuiau Corpul 5 Armată. Acestui Corp i-a revenit sarcina de a acționa în Dobrogea spre noua linie de graniță solicitată de generalul român.

La 28 iunie 1913, trupele române au trecut granița, iar avangarda Regimentului 23 Ialomița a pătruns în Silistra, fără a trage un foc de armă. La ora 11 au intrat în oraș generalul C. N. Herjeu, reprezentând guvernul român, însoțit de generalii Culcer și Vălcănuș și căpitanul Nicolae Filipescu, cunoscut om politic român.

La 2 iulie 1913, un detașament al Regimentului 6 Călărași a ocupat orașul Varna, care a fost predat de către prefectul Poliției și de către reprezentanți ai autorităților locale.

Ocuparea Cadrilaterului de către trupele române a fost însoțită de o declarație a guvernului român, difuzată în străinătate, în care se arăta că scopul înaintării armatei române pe teritoriul bulgar era de a asigura României o frontieră sigură pe Dunăre .

Înfrângerea bulgarilor de către sârbi la Bregalnița și de către greci la Salonic, recucerirea Adrianopolului de către turci, intervenția românilor la sudul Dunării în direcția Sofia și ocuparea liniei Turtucaia - Balcic au impus capitularea Bulgariei la 19 / 31 iulie 1913.

Dacă pe frontul bulgar armata română nu a vărsat nicio picătură de sânge, armata bulgară, refuzând să lupte, sătulă de război, izbucnirea unei epidemii de holeră a făcut ca trupele române să piardă peste 1.000 de oameni.

Primele cazuri de holeră au fost semnalate încă din 10 iulie 1913, boala răspândindu-se cu repeziciune și luând prin surprindere Serviciul Sanitar al armatei române, fapt de neacceptat. În unitățile avansate, boala a atins 10 % din efective, iar mortalitatea a ajuns la 25 % din cazuri .

Tratatul de pace au avut loc la București și s-au finalizat printr-un Tratat de Pace, încheiat la 10 august 1913, prin care frontiera bulgaro – română devenea Turtuicaia – Balcic, iar Bulgaria pierdea cea mai mare parte a teritoriilor cucerite în Primul Război Balcanic și ieșirea la Marea Egee.

Războaiele Balcanice nu au rezolvat toate problemele teritoriale din zonă, rivalitățile și disputele revenind în actualitate opt luni mai târziu, odată cu izbucnirea Primului Război Mondial.

România a ieșit din război întărită și cu un prestigiu sporit datorită posturii de garant al echilibrului de putere în Balcani. Pe de altă parte, criza balcanică din anii 1912 - 1913 a însemnat distanțarea României de Puterile Centrale și apropierea de Antantă, relațiile oficiale dintre Franța și România încălzindu-se simțitor după ce diplomații francezi sprijiniseră Bucureștiul pe tot timpul celui de-al doilea conflict balcanic și la tratativele de pace .

Locuitorii județului Putna nu au fost nicio clipă indiferenți de soarta românilor din Balcani în timpul conflictelor din această parte a Europei. Acest lucru este dovedit, între altele, de relatarea corespondentului focșănean al ziarului „Universul”, I. M. Dimitrescu, datând din 3 ianuarie 1912:

„Pentru românii din Serbia

Evenimentele din Balcani, pe lângă dezastrele și prefacerile ce au adus în viața popoarelor beligerante, au mai avut un efect îmbucurător în ceea ce privește discuția diferitelor probleme naționale ce ne privesc pe noi, ca români.

De trei luni de când a izbucnit războiul, intelectualii și fruntașii neamului nostru și-au spus cuvântul, unii prin articole de ziare, alții prin diferitele metinguri și întruniri naționale.

Fără îndoială că o chestiune care s-a arătat la orizont în timpul din urmă e și aceea ce privește pe românii din Serbia.

Zilele acestea, am primit prin intermediul unui învățător ce studiază la Jena (Germania) o scrisoare de la un român de peste Dunăre, din Serbia, domnul doctor Popovici, prin care mă roagă să fac un apel către bunii români din regat și de oriunde să-l ajute cu o sumă de bani, spre a putea veni în țară și a începe o propagandă pentru românii din Serbia, ale căror dureri și nevoi le cunoaște mai lesne ca oricare altul.

În adevăr, fiind născut în Serbia, și trăind în mijlocul miilor de frați români ce-și păstrează cu perseverență originea lor etnică, a găsit, ca omul mai luminat, că are o datorie față de neamul său să se înroleze în oștirea sfântă a apostolilor. Domnul doctor Popovici este un mare luptător al cauzei românești din Serbia.

Fiecare dintre noi să facem câte un mic sacrificiu bănesc și pentru românii din Serbia, ajutând pe acest vrednic luptător al cauzei lor.

Oricine dorește să doneze o sumă cât de mică să o trimită la adresa domnului Al.Moisă, casierul Ligei culturale, secția Focșani, pentru domnul doctor Popovici, la Focșani”¹².

În coloanele aceluiași ziar, la 30 decembrie 1912, I. M. Dimitrescu aducea la cunoștința întregii țări un alt eveniment petrecut în orașul de pe Milcov: „Protestarea țării contra sălbăticiilor grecilor și bulgarilor. Întrunirea în Focșani.

Duminică la orele 3 d.a., s-a ținut în sala de solemnități a liceului „Unirea” o întrunire de protestare contra atrocităților comise de greci și bulgari față de frații noștri din Macedonia. Cel dintâi ia cuvântul domnul Irimiș Pană, președintele Ligei culturale: Domnia

---

¹² Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond personal I. M. Dimitrescu, dosar nr. 96, f. 17.

sa spune: «Astăzi avem o întrunire mare care se mărește chiar prin prezența domniilor-voastre. E vorba de frații noștri din Macedonia, cari deși departe de noi, dar cu inima suntem lângă dâșii. Ei sufer de veacuri jugul sclaviei și totuși au rezistat ca națiune.

Trebue să protestăm cu cea mai mare energie contra atrocităților comise de greci contra lor. Noi trebuie să stabilim ca opinia publică să fie busola de conducere a guvernului nostru.

Cu drag mă uit la draga noastră armată, apreciată de toată lumea, care ne dă toată încrederea în viitor, avem elemente admirabile de conducere, ofițerii noștri sunt conștienți de datoria lor, înzestrați cu cultură și patriotism».

Domnul Ienache Ionescu, profesor, delegat al comitetului central al Ligei culturale din București, începe a spune că față de evenimentele din Balcani, toate popoarele se agită, chiar cei ce trăesc dincolo de Oceanul Atlantic. Numai noi românii, cari avem în Peninsula balcanică nu numai debușeuri ca alte popoare, dar chiar leagăn în morminte strămoșești și frați de ai noștri, nu ne agităm.

Față de această stare de lucruri, Liga culturală prin studii serioase și conferințe și-a luat însărcinarea să lumineze opinia publică.

Trecând la altă ordine de idei oratorul susține că în educația noastră profesorii au greșit și din punctul de vedere al adevărului istoric și din punct de vedere pedagogic. Adevărul istoric este că noi ne-am desvoltat ca popor în cuprinsul de la marea Adriatică la marea Neagră, de la marea Egee la nordul Carpaților. Adevărul pedagogic este că înainte de a fi învățători trebuie să fim patrioți.

Arată că nici odată Semi-luna n'a ingenuncheat pe românii de nicăieri.

Idealul tuturor statelor s-a plămădit la noi.

Chiar școlile lor erau susținute de budgetul Statului nostru.

Am dat celor de peste Dunăre muncă transformată în aur, sânge și suflet. Care ne-a fost răsplată? Ei ne-au sfărâmat rosturile noastre ca popor, aici la marea Neagră ne-au urât cu înverșunare. Aduce apoi destule argumente că elementul unguresc a fost mai pușin

periculos pentru noi decât panslavismul. Arată apoi că starea țaranului român din Ungaria este mai bună ca a celui de la noi.

Oratorul spune că nu la munte, cum ne sfătuiesc unii istorici, ci la Dunăre și Mare este idealul nostru cel mare și adevărat.

Pe Văile Timocului sunt iarăși frați de ai noștri, formând o nouă Bucovină, sunt pionierii români, izvor de energie națională. Oportunitatea cere ca lor să le dăm momental toată atențiunea. Pentru aceasta s-a ridicat Liga Culturală. Noi nu vrem războiu, sânge, ci voim libertatea culturală, bisericească, școlară și politică, pentru frații din Balcani și reîntregirea strămoșeștei Dobrogei.

Vorbind despre atitudinea presei bulgărești, arată că a doua zi dupe ce capul statului nostru, guvernul țarei, parlamentul s-au angajat prin cunoscutul mesaj și discursul președintelui Senatului, jurnalul „Bulgaria” numește gălăgioși pe toți cei ce au pus cestiunea compensațiilor în țara noastră. Singurul patriot nu-i pentru ei decât domnul Nicolae Iorga, apostolul de la Vălenii de Munte.

Domnul Al. Moise, membru în comitetul Ligei Culturale: «În fața evenimentelor din Balcani, care ne interesează în cel mai înalt grad, Liga culturală găsește de datoria ei de a forma și pregăti opinia publică, care este și trebuie să fie un factor determinant în conducerea destinului nostru.

În această acțiune, Liga nu vrea numai de cât a forma un curent în sensul vederilor ei, ci de a produce o frământare în această opinie publică pentru ca din această frământare să iasă voința națională, care este voința lui Dumnezeu».

Vorbitorul își propune de a discuta cestiunea compensațiilor. Arată că mult discutatul Cadrilaterul de azi ne-a fost oferit din 1878 și dacă nu l-am avut este că în dorința de a evita răpirea Basarabiei de către Rusia, am indispus pe această putere, care ar fi fost în cele din urmă în stare să ne ia Basarabia fără să ne dea nimic.

Așa că asupra acestui Cadrilater avem drept și nu-l cerem ca o „pomă” ci ca un drept al nostru, cu atât mai mult cu cât am căpătat astfel o graniță sigură din punct de vedere strategic.

Ne acuză că nu ne-am mișcat și nu ne-am mobilizat, ne mișcăm azi și poate vom mobiliza mâine dacă drepturile noastre nu vor fi respectate. Fiind posibilă perspectiva unui război, Liga culturală se găsește datorare a pregăti opinia publică pentru ca atunci când vom fi chemați să știm pentru ce mergem.

Domnul Ștefan Graur, avocat, își exprimă durerea pentru nepăsarea în care privește publicul nostru interesele cele mari ale națiunii.

Se întreabă unde sunt intelectualii orașului nostru, unde sunt oamenii cari aspiră la demnitățile mari.

Aduce apoi elogiul domnilor Ienache Ionescu și Al. Moise.

Face o comparație între situația cetății Cartagena și între nepăsarea și indiferentismul nostru, față de costurile mari ale neamului.

Continuând, domnia sa adaogă că avem datoria ca prin metinguri naționale să formăm opinia publică pentru problemele mari ce ne privesc.

Statele balcanice, înainte de război, vorbeau numai de deosebirea fraților lor, astăzi ele spun cu tărie că nu vor mai părăsi pământurile cucerite. Și aceasta este susținută și de Anglia.

Cu cine să ne unim, în toate părțile numai dușmani, aceasta este situația tragică a țării noastre.

Insistă asupra politicii de oportunitate, dându-ne exemplul Italiei. Să ne ridicăm sufletele către idealul neamului.

Invoacă chipurile mari ale neamului nostru de la care să ne inspirăm în aceste momente. Să strigăm că acest popor cere viața la care el are dreptul.

Domnul I. P. Rădulescu-Râmnic, profesor și vice-președintele Ligei culturale, începe prin a ataca cu vehemență purtarea antaților* greci și bulgari cari după ce în numele crucii au bătut pe turci, acum s-au năpusit asupra fraților noștri din Macedonia, închizându-le

---

* **antați** = haiduci greci în Peninsula Balcanică.

școlile, bisericile și omorând pe preoți și profesori, desonorând pe femei, toate acestea comițându-se cu învoirea guvernului grecesc.

Noi n-am făcut decât bine vecinilor noștri, dând chiar și osămintele părinților noștri pentru a-i elibera de sub jugul turcesc.

Dobrogea este a noastră, va trebui să pierim până la unul și să nu fie ruptă din trupul nostru. Școalele noastre au fost deschise bulgarilor și pe pământul nostru s-au hrănit toți antarții.

Spre a le da o asigurare și mai bună de prietenie, am contramandat și manevrele de anul acesta ce erau să aibă loc în Dobrogea.

În manifestul de declararea războiului dat de Țarul Ferdinand* se vorbește despre Rusia eliberatoare, de noi nimic.

Acest popor mongol, slavizat, nu are în dicționarul lui vorbele rușine și recunoștință. Trebuie să ne facem o frontieră tare la sud.

În ceea ce-i privește pe greci ar trebui să-i isgonim din țară. Susține creionarea unui stat albano-macedonean. Dacă va fi nevoie să ne vărsăm și sângele o vom face-o și aceasta.

Întrunirea s-a sfârșit la ora 5”¹³.

Plecarea Regimentului 10 Putna pe front a fost magistral surprinsă de corespondentul ziarului „Universul”, I. M. Dimitrescu: „Impozantul convoi de vrânceni, sosind la Regimentul Putna nr. 10, a strănit printre soldați și rezerviști un entuziasm delirant.

Văzduhul clocotea de sunete puternice pornite din mii de piepturi. „Deșteaptă-te române” era explozia țărânilor în adevăr deșteptată, trezită prin conștiința națională.

Această manifestare măreață a atras în curtea regimentului pe domnia colonel Văitoianu, comandantul brigăzii XI infanterie, pe

---

* Karl Leopold Maria Ferdinand (1861 - 1948). Ales prinț al Bulgariei în 1887, s-a autointitulat, în 1908, rege sau țar. În 1918, a abdicat în favoarea fiului său, Boris III.

¹³ S. J. A. N. Vn., fond personal I. M. Dimitrescu, dosar nr. 96, filă nenumărată.

domnul colonel Fotescu, comandantul regimentului Putna No. 10, care au dat ordin ca trupa să fie pusă sub arme și muzica să cânte.

În câteva clipe trupa și rezerviștii erau aranjați într-un mare careu iar în mijloc ofițerii și steagul sovejenilor.

Domnul colonel Fotescu a vorbit mulțimei lăudând pe bravii vrânceni, stârnind entuziasmul dorit. Domnia sa promite că se va supune la toate jertfele războiului alături de orice soldat.

Cu convingerea că prin puterea solidarității vom învinge.

Învățătorul Efimescu spune că aduce regimentului Putna 200 de elevi pe care i-a pregătit sufletește pentru orice lupte. Învățătorii români își îndeplinesc cu succes misiunea de educatori și conștiinței naționale. Garantează că țărănimea noastră e mai conștientă azi ca la '77 și că biruința vine cu siguranță.

Poporul nostru este astăzi bine edificat asupra idealului național.

Încredințând domnului colonel steagul sovejenilor, acesta spune că la întoarcerea din război cer să se scrie pe partea cealaltă a pânzei cuvintele: «Am venit, am văzut și am învins». Apoi, acest steag să fie dus iar în satul lor de eroii Sovejei.

Domnul maior Brezeanu, însărcinat cu primirea steagului, promite că se va ține de cuvânt și spune: «Atunci când vă voi restitui steagul, țara noastră va fi mărită și însuflețirea noastră și mai mare».

În sunetul „Imnului Regal”, steagul a fost dus în cabinetul domnului colonel.

După acestea, muzica a cântat, iar rezerviștii au întins o horă mostră”¹⁴.

Intrarea țării noastre în război a însemnat, între altele, luarea unor măsuri de ordin strategic în Focșani și nu numai. La 24 iunie 1913, de pildă, Primăria Orașului Focșani se adresa în următorii termeni Diviziei a 6-a: „La aceste împrejurări, credem absolut necesar a se lua cele mai serioase măsuri pentru paza conduitei de apă care alimentează toată populația orașului, mașinele, căile ferate

---

¹⁴ Ibidem.

și întreaga garnizoană. În consecință am onoare a vă ruga să binevoiți a dispune de urgență înființarea următoarelor posturi de pază:

- 1) un șef și trei oameni la rezervorul de la chilometrul 5 (șoseaua Focșani – Vidra).
- 2) un șef și trei oameni la Castelul de apă de la Babile chil. 18 (aceeași șosea)
- 3) un șef și trei oameni la izvoarele din cotuna Cucuești
- 4) una sau mai multe patrule de protecția conductei pe toată linia de la Cucuești până la rezervorul de la chilometrul 5.

Întreținerea acestor oameni cade în sarcina comunei conform Ordinului Ministerului de Interne nr. 18043 S¹⁵.

Toate aceste operațiuni erau derulate după efectuarea mobilizării, după cum rezultă din Adresa pe care prefectul Teodor Ienibace a trimis-o posturilor de poliție din județ și primarilor orașelor Focșani, Odobești și Panciu la 22 iunie 1913: „Conform ordinului Ministerului de Interne 18043 S, sunteți obligați prin regulamentul a da concurs autorităților militare pe timp de șase zile de la începerea operațiunilor de mobilizare și următorii funcționari publici: percepatorii și agenții fiscali și factorii rurali, mai au această obligație pădurarii, brigadierii silvici, confiniștii și agenții serviciului pescăriilor, picherii și șefii cantonieri, toate acestea numai cei cari nu sunt mobilizați. Veți repartiza toți acești funcționari proporționari pe comune.

Veți lua de îndată măsuri pentru paza drumurilor, căilor ferate și lucrărilor de artă, oficiilor telegrafice și telefonice, administrațiile financiare, depozitele fabricatelor R. M. S. Bănci Naționale și a stabilimentelor mari industriale, fabrici ale căror produse pot fi utile armatei și alimentării publice precum și conductelor de apă. La sate această pază se va face de Jandarmeria rurală conform instrucțiunilor ce au deja compăniile iar la orașe paza se va face prin îngrijirea polițiilor prin posturile fixate.

---

¹⁵ S. J. A. N. Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 88 / 1913, f. 3.

Oamenii necesari posturilor fixate la orașe vor fi luați din milițieni nemobilizați, români de origine. În fiecare post vor merge atâția oameni câți sunt necesari [posturilor] pentru numărul de santinele ce trebuie să existe socotit câte 3 oameni de santinelă, acest număr de oameni va fi stabilit de noi în înțelegere cu Domnia Voastră și va fi cerut de la șefii cercurilor de recrutare respectiv. Întreținerea acestor oameni cade în sarcina comunilor respective”¹⁶.

Din cauza mobilizării polițiștilor focșăneni la finele lunii iunie a anului 1913, orașul avea să fie păzit de milițieni, pentru hrana cărora administrația locală a cheltuit 900 lei¹⁷. Numărul lor nu a depășit cifra de 60¹⁸, ei fiind la datorie în perioada 15 iulie - 7 august 1913¹⁹.

La 25 iunie 1913, Poliția Orașului Focșani cerea Primăriei Orașului Focșani achitarea drepturilor salariale ale celor plasați pe front: „Cea mai mare parte din funcționarii acestei Poliții fiind mobilizați pentru războiu și trebuind a pleca imediat la destinație, vă rog să binevoiți a dispune să li se elibereze salariul pe luna Iulie a.c., până la venirea ordonanței, în contul statelor pentru legile personalului pe luna Iulie 1913, când se vor restitui sumele plătite cu ocazia mobilizării acelor funcționari”²⁰. Erau vizați aici cei 31 de sergenți de oraș și doi sergenți majori, mobilizați la 28 iunie 1913²¹.

La 22 iunie 1913, funcționarii focșăneni mobilizați își primeau salariile pe luna iulie²².

La 2 iulie 1913, Primarul Orașului Focșani, Th. M. Bassarabianu (Basarabeanu) și secretarul aceleiași instituții, E. Ionescu, înaintau comandantului Corpului 4 Armată următoarea cerere: „Domnul Theodor M. Dobroviciu, subcasier la această Primărie însărcinat cu perceperea dărilor comunale, fiind mobilizat

¹⁶ *Ibidem*, dosar nr. 87 / 1913, f. 2.

¹⁷ *Ibidem*, f. 40.

¹⁸ *Ibidem*, f. 21.

¹⁹ *Ibidem*, f. 50.

²⁰ *Ibidem*, f. 20.

²¹ *Ibidem*, f. 23 - 23 verso.

²² *Ibidem*, dosar nr. 88 / 1913, f. 14.

*la escadronul al 4-lea de tren în corpul al patrulea ca soldat rezervist am onoare a vă ruga să binevoiți a dispune concedierea lui fiind absolut necesar la executarea împlinirilor, mai cu seamă acum când fiind mobilizați mai mulți agenți de la acel serviciu, suntem expuși a prejudecia mersul împlinirilor paralizând astfel diferitelor servicii care urmează a fi plătite din încasările pe care contează budgetul comunei”*²³.

La 3 iulie 1913, Spitalul Județean Putna informa Primăria Orașului Focșani că medicul primar N. Donescu și medicul secundar F. Moritz au fost mobilizați. Locul lor a fost luat de medicul C. Macri, care lucrase până atunci în Stația C.F.R. Focșani²⁴.

La 5 iulie 1913, Moiseanu medic veterinar al orașului Focșani, fiind mobilizat, era înlocuit de M. Căpitănescu, medicul veterinar al județului. La jumătatea aceleiași luni, avea să fie mobilizat și C. Ionescu, revizor de vite și secretar al Serviciului Veterinar al Județului Putna²⁵.

Tot la începutul acestei luni, Primăria Orașului Focșani cerea Prefecturii Județului Putna scutirea lui Nicolae M. Tutoveanu, mecanic comunal de la Serviciul hidraulic, mobilizat în Corpul de gardă al Regimentului nr. 10 Putna, „*întrucât este absolut necesar serviciului*”²⁶.

La 14 iulie 1913, I. Baronescu, șeful Uzinei Electrice din Focșani, cerea Primăriei focșănene să intervină la Prefectură pentru a-i scuti de mobilizare pe mecanicul maestru de rețea Ștefan Tomulescu, aflat la Regimentul I Cetate și pe Ilie Moraru, prim-lampist însărcinat cu reparatul lămpilor, mobilizat în cadrul Regimentului 11 Artilerie²⁷. Era mare nevoie de aceștia, ei neputând fi înlocuiți²⁸.

---

²³ *Ibidem*, f. 11.

²⁴ *Ibidem*, dosar nr. 87 / 1913, f. 1.

²⁵ *Ibidem*, f. 6 - 6 verso.

²⁶ *Ibidem*, dosar nr. 88 / 1913, f. 12.

²⁷ *Ibidem*, dosar nr. 87 / 1913, f. 7.

²⁸ *Ibidem*, f. 9.

Pentru izbânda armatei române s-au rugat toți focșănenii, indiferent de etnie și religie. La 23 iunie 1913, Secțiunea Focșani a Uniunii Evreilor Pământeni aducea la cunoștința Primăriei focșănene următoarele: „*Uniunea Evreilor Pământeni, secțiunea Focșani, organizând pe ziua de luni 24 curent ora 5 p.m., în Templul Coral Israelit, un serviciu divin pentru izbânda Armatei Române, vă roagă respectuos, să binevoiți a asista la acest serviciu, împreună cu Onor Consiliu Comunal*”²⁹.

Printre cei aflați pe front s-a numărat și I. M. Dimitrescu, corespondent al ziarului „*Universul*”, sergent rezervist în Regimentul 50 Infanterie. Un prim articol semnat de acesta se intitulează „*Cum trăesc rezerviștii. Vestea primului botez de sânge*”³⁰ și are cuprinderea următoare: „*Viața de campanie este plină de veselie. În zorii zilei trupele trec grăbite către platourile de instrucție.*

Deși trupa și gradele ce o încadrează sunt oameni care au circa 30 – 36 ani, viața militară pare a-i fi întinerit, ducându-i cu gândul la cei 10 – 15 ani din urmă când făceau serviciul activ.

Reîntâlnirea cu vechii camarazi și viața comună ce o duc iarăși, le mărește și mai mult dispoziția.

Grija celor rămași în țară pare a fi uitată, toți rezerviștii au o singură dorință: să dea piept cu dușmanul, care n'apare cu nici un chip.

Intelectualii regimentului 50 (Putna și Tecuci) din care fac parte și eu, prin îndemnul domnului colonel Bănescu, au organizat un cor care va cânta liturgia la biserică și va entuziasma trupa, prin diferite marșuri patriotice și cântece naționale.

D. colonel Bănescu a mai venit în ajutorul intelectualilor, grade inferioare, prin înființarea unei popote în foarte bune condițiuni. Domnia sa se interesează personal ca aceștia să fie bine serviți.

---

²⁹ *Ibidem*, f. 17.

³⁰ S. J. A. N. Vn., fond personal I. M. Dimitrescu, dosar nr. 96, filă nenumărată.

Din zvon public s-a răspândit în cantonament știrea că locotenentul Boureanu din cavalerie ar fi fost ucis. Cum numitul locotenent este fiul domnului colonel Boureanu ce conduce brigada din care facem parte, știrea a îngrijorat și întristat pe toți, dat fiind bunătatea acestui excelent comandant.

O zi întreagă i s-a ascuns totul și se luase măsuri ca să nu pătrundă până la domnia sa nici o gazetă.

Azi dimineață sosind ziarul „Universul”, au aflat, cu bucurie, că locotenentul fusese ușor rănit.

Domnul căpitan Cicerone Săndulescu, șef de stat major al brigadei 26, prevenind pe d. colonel Boureanu despre cele întâmplate fiului său, acesta a primit vestea cu sânge rece.

Sunt vesel, adaugă bravul ostaș și părinte, că cel dintâi botez de sânge l-a primit fiul meu. Dumnezeu să-l aibă în grijă și să se facă sănătos.

Vorbele domnului colonel au produs în cercurile militare o impresie excelentă”³¹.

Un alt articol al aceluiasi ziarist se referă la „Svonuri alarmante. Cum e privită noua stăpânire românească. Viața de cantonament” :

„Un prieten îmi scrie că prin județul și orașul nostru circulă fel de fel de svonuri, care mai de care mai alarmante cu privire la starea trupelor și ofițerilor din regimentele orașului nostru, primite pe câmpul de operații. Ca unul ce mă găsesc în mijlocul lor, sunt în măsură să arăt că toate aceste svonuri sunt născociri.

Pot să spun că toți suntem sănătoși și într-o dispoziție sufletească excelentă.

Așteptăm încheierea păcii ca cu toții să ne întoarcem la căminurile noastre.

Acum ne găsim într-un sat în care elementul turcesc predomină. Se găsesc câțiva bulgari sau mai bine zis bulgăroaice, căci bărbații sunt la războiu.

---

³¹ Ibidem.

Românii pribegiți prin aceste locuri depărtate sunt buni gospodari, servindu-mi ca interpreți.

Pe aici e o regiune agricolă admirabilă, fertilă, cum e întreg Cadrilaterul. În curțile sătenilor de aici se văd numai șire de grâu și la fiecare casă observ mașini agricole.

Acum populația se ocupă cu treieratul. Printre agricultori se văd foarte mulți copii între 6 – 15 ani precum și femei.

Din când în când apare câte un rănit, desertori din armata bulgară, ce trece grăbit spre satul lui pe care l-a părăsit acum unsprezece luni.

În deobște lumea e mulțumită de venirea românilor, turcii mai cu seamă jubilează”³².

Începând demobilizarea, la 6 august 1913, Marele Stat Major al armatei române anunța Primăria Orașului Focșani că „Au început transporturile trupelor pentru demobilizare”³³.

Regimentul 11 Artilerie – care făcea parte din Corpul 3 Armată, Divizia a 6-a, Brigada a 6-a Artilerie – informa Primăria focșăneană, la 7 august 1913, că „Divizionul de Obuziere mobilizat de acest corp ... se află în carantină”³⁴.

A doua zi, șeful Stației C.F.R. Cotești, aducea la cunoștința autorităților locale din orașul de pe Milcov următoarele: „Vă comunic că mâine vineri 9/22 august curent, vor sosi și debarca în stația Cotești două trenuri militare imbarcate și expediate din stația Medgidia, după debarcare în gara Cotești vagoanele vor fi aduse pentru curățire, spălare și desinfectare în stația Focșani, din cauza lipsei de brațe vă rugăm a ne da și concursul Dv. pentru spălarea și desinfectarea vagoanelor trimițându-ne la ora 4 dimineața o echipă de 15 – 20 oameni prevăzuți cu lopeși și târnuri de nule, deoarece aceste vagoane urmează a se înapoia de urgență la București.

---

³² *Ibidem.*

³³ S. J. A. N. Vn. , fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 87 / 1913, f. 29.

³⁴ *Ibidem*, f. 30.

Tot odată vă rugăm a interveni la garnizoana locală a spori garda din gară pentru a face paza nu numai pe peronul stației dar și în împrejurimile stației , de a feri publicul să vină în contact cu trupele militare ce tranzitează prin stație”³⁵.

La 13 august 1913, Regimentul 11 Artilerie cerea Primăriei Orașului Focșani „să binevoiți a dispune să se care imediat apa necesară la 3 coloane de munițiuni și 6 baterii din acest Regiment, care vor sosi Vineri și Sâmbătă pe locul de carantină în apropiere de oraș”³⁶.

La rândul ei, Primăria focșăneană solicita Serviciului Salubrității din subordine să care apa necesară oamenilor și cailor pentru dezinfectare, utilizându-se toate sacalele din dotare. Una dintre căruțe a fost dezinfectată și pusă la dispoziția armatei, pentru asigurarea furajelor necesare³⁷.

La 17 august 1913, Primăria Orașului Focșani cerea comandantului Garnizoanei Focșani demobilizarea în regim de urgență a soldatului Ioan Romanoai, biciclist în cadrul Regimentului 10 Putna și făcând parte din Corpul de gardă, aflat în Stația Cotești. Având funcția de registrator - arhivar al Primăriei focșănene, „este absolut indispensabil serviciului”³⁸.

La 20 august 1913, în Garnizoana Focșani soseau 1.440 de soldați, 18 ofițeri și 3.660 cai. Timp de cinci zile, aceștia s-au aflat în carantină, în extremitatea sud-vestică a poligonului de tragere, unde s-a înființat un cordon sanitar³⁹.

Aidoma întregii țări, județul Putna a fost și el supus regimului rechizițiilor, acoperind o parte a necesităților materiale ale armatei române aflate la sud de Dunăre. De tot ceea ce a cedat populația pe bază de bonuri de rechiziție au beneficiat Comandamentul Diviziei a

---

³⁵ *Ibidem*, f. 32.

³⁶ *Ibidem*, f. 33.

³⁷ *Ibidem*, f. 36.

³⁸ *Ibidem*, f. 37.

³⁹ *Ibidem*, f. 40.

6-a, Spitalul Militar, Compania 3 Subzistență, Batalionul 3 Pionieri, Batalionul 1 Cetate, Batalionul Pontonieri Râuri, Regimentul 11 Artilerie, Regimentul 10 + 16 Infanterie și Regimentul 50 Rezervă ⁴⁰.

La 30 iunie 1913, Primăria focșăneană anunța Comandamentul Diviziei a 6-a că s-au rechiziționat pentru nevoile armatei 48 cai țărănești, zece boi și doi catări ⁴¹.

Comuna Bătinești a oferit pentru rechiziție cinci trăsură și 163 care ⁴²; comuna Biliiești – nouă trăsură, trei căruțe „*de Brașov*” ⁴³, 127 care și cinci biciclete pentru Batalionul 3 Pionieri ⁴⁴, comuna Bolotești – 239 vite cornute mari și mici, 148 porci, 136 oi și 19 capre ⁴⁵; comuna Câmpineanca 13 trăsură, 91 care, alte patru care de câmp și 58 care de munte trei biciclete pentru compania 3 Subzistență, precum și 414 vite cornute mari și mici, 200 porci, 496 oi și opt capre ⁴⁶; comuna Călienii – cinci trăsură și 117 care ⁴⁷, comuna Ciușlea – 11 trăsură, nouă căruțe, 167 care, patru biciclete ⁴⁸; comuna Făurei – opt trăsură, o căruță și 170 care ⁴⁹; pentru Batalionul de Pontonieri Brăila, aceeași comună a oferit la rechiziții 73 perechi de boi, pentru Batalionul 3 Pionieri – 57 cai, pentru Regimentul 11 artilerie – patru cai pentru baterii, 16 cai pentru coloane și zece perechi de hamuri; pentru Compania 3 Subzistență – 22 perechi de hamuri ⁵⁰; în fine, pentru aceleași unități, cărora li s-a adăugat Regimentul 16 Artilerie, din Făurei au plecat 428 vite cornute mari și mici, 197 porci, 3.517 oi și șapte capre ⁵¹; comuna Găgești – 18 trăsură, 158 care ⁵², 110 vite

⁴⁰ *Ibidem*, f. 18.

⁴¹ *Ibidem*, f. 25.

⁴² *Ibidem*, dosar nr. 88 / 1913, f. 103.

⁴³ *Ibidem*, f. 79.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 96 verso.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 84.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 92.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 104.

⁴⁹ *Ibidem*, 105.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 106

⁵¹ *Ibidem*, f. 108.

cornute, 163 porci, 708 oi și 167 capre⁵³; comuna Jariștea – 33 trăsură, 326 vite cornute, 132 porci, 90 cai, 37 oi și 30 capre⁵⁴; comuna Jorăști - 203 care și șase biciclete pentru Regimentul 10 Putna și Compania 3 Subzistență⁵⁵; comuna Mera - 20 trăsură și 134 care⁵⁶; comuna Mircești - cinci trăsură și 219 care⁵⁷; comuna Nănești – două trăsură și 99 care⁵⁸; comuna Nămolosa – 18 trăsură, 359 de care și șapte biciclete pentru Batalionul 4 Pionieri⁵⁹; comuna Pătești – 28 trăsură, o căruță , 139 care și trei biciclete pentru Cartierul general al Brigăzii 4 Infanterie Focșani, Batalionul Pionieri și Regimentul 16 Artilerie⁶⁰, comuna Reghiu .- 142 care de munte⁶¹; comuna Răstoaca patru trăsură, 176 care, patru boi, 42 cai și 53 vite⁶²; comuna Suraia – 14 trăsură, 171 care și 23 biciclete pentru Corpul 3 Subzistență⁶³; comuna Vărsătura – 12 trăsură și 152 care⁶⁴; comuna Vultură – o motocicletă, o trăsură, 90 de care și șase biciclete pentru Batalionul 3 Pionieri și Regimentul 16 Artilerie⁶⁵; tuturor acestora li se adaugă alte zeci de animale (peste 60)⁶⁶ și multe tone de fân, rechiziționate din întreg județul⁶⁷.

---

⁵² *Ibidem*, f. 85.

⁵³ *Ibidem*, f. 88.

⁵⁴ *Ibidem*, f. 89 - 91.

⁵⁵ *Ibidem*, f. 112.

⁵⁶ *Ibidem*, f. 80.

⁵⁷ *Ibidem*, f. 113.

⁵⁸ *Ibidem*, 101.

⁵⁹ *Ibidem*, f. 110.

⁶⁰ *Ibidem*, f. 111.

⁶¹ *Ibidem*, f. 78.

⁶² *Ibidem*, f. 21 - 23, 100.

⁶³ *Ibidem*, f. 109.

⁶⁴ *Ibidem*, f. 98.

⁶⁵ *Ibidem*, f. 99.

⁶⁶ *Ibidem*, f. 27 - 27 verso.

⁶⁷ *Ibidem*, f. 38.

Nu doar comunele din județ au sărit în ajutorul armatei noastre; orașul Odobești, de pildă, a contribuit cu 10 biciclete, 35 de trăsură și 163 care ⁶⁸.

Circumscripția I Focșani avea să sprijine unitățile noastre din Bulgaria cu trei motociclete dintre care una de tip Motosacache de 2 c.p. (proprietar Gheorghe Popescu), un automobil dublu Faiton cu cinci locuri, de 40 cai putere, un alt automobil (aparținând lui Ion Simionescu – Râmniceanu), 36 trăsură, 95 care și 52 biciclete. De toate acestea aveau să beneficieze Batalionul 3 Pionieri, Cartierul General al Diviziei a 6-a Focșani și Compania 3 Subzistență Focșani ⁶⁹.

La rândul ei Circumscripția a II-a Focșani pune la dispoziția armatei următoarele: o căruță de tip Brașov și șapte biciclete pentru Batalionul 3 Pionieri; șapte trăsură, o căruță de tip „Brașov”, patru automobile și 13 biciclete pentru Cartierul General al Diviziei a 6-a Focșani; șapte biciclete pentru Cartierul General al Diviziei 3 Rezervă Galați; 45 biciclete pentru Regimentul nr. 10 Putna; trei biciclete pentru Cartierul general al Brigăzii a 6-a Infanterie Focșani; 16 biciclete mari pentru Batalionul 4 Pionieri. Toate aceste unități aveau să mai primească 47 trăsură, 90 care, nouă cărucioare, 28 biciclete și trei automobile, toate avându-l ca proprietar pe Iorgu Gh. Slavone. Unul dintre ele era un Faiton Ford cu patru locuri, de 16 c.p.; cel de-al doilea era un Renault cu două locuri, de 8 c.p.; în fine, cel de-al treilea – Benzina avea șase locuri și avea un motor de 18 c.p. ⁷⁰.

În fine, Circumscripția a III-a Focșani contribuia cu 54 trăsură, două căruțe de tip Brașov, 190 care, 11 biciclete și trei automobile marca Dion, aparținând lui Gherfas Covaci. Unul dintre ele, model

⁶⁸ *Ibidem*, f. 102 - 102 verso.

⁶⁹ *Ibidem*, f. 114 - 114 verso.

⁷⁰ *Ibidem*, f. 115 - 115 verso.

1904, avea un motor de 45 c.p. Celelalte două, fabricate în 1906, aveau motoare de 8, respectiv 12 c.p.⁷¹.

La toate acestea trebuie adăugat și automobilul marelui proprietar Constantin C. Langa, marca Woxhall de 30 c.p., rechiziționat pentru Divizia a 6-a⁷².

Pentru toate aceste bunuri (cu excepția mijloacelor de transport, care au fost înapoiate proprietarilor), populația avea să primească din partea statului drepturile bănești cuvenite, Comisia de lichidare a bonurilor de rechiziții din județul Putna încheindu-și activitatea în a doua jumătate a lunii februarie 1914⁷³.

La 20 noiembrie 1913, Ministerul de Interne anunța Primăria Orașului Focșani că prin Înaltul Decret Regal nr. 6247, publicat în Monitorul Oficial nr. 179 din 10 noiembrie 1913, s-a instituit medalia comemorativă „*Avântul Țărei*”. Aceasta avea să fie conferită funcționarilor care au adus servicii armatei în timpul mobilizării și care, firește, nu au fost pe front. Ei erau propuși de Primărie, precizându-li-se funcția ocupată, serviciul îndeplinit și datele personale⁷⁴.

Lista celor care aveau să primească medalia „*Avântul Țărei*” a fost trimisă Ministerului de Interne la 6 decembrie 1913, toți cei care figurau în document evidențiindu-se cu prilejul efectuării rechizițiilor: primarul Theodor M. Bassarabianu (Basarabeanu), născut în Focșani la 16 octombrie 1870; prim ajutorul de primar Lascăr P. Dimitriu, născut în Odobești la 22 februarie 1873; al doilea ajutor de primar Dimitrie Rotta, născut la 19 iulie 1849 în Buzău; consilierul comunal Cristache N. Solomon, născut în comuna Oltenescu, județul Fălciu la 20 octombrie 1875; secretarul Primăriei, Vasile Gh. Petrovici, născut în Brăila la 1 ianuarie 1864

---

⁷¹ *Ibidem*, f. 116 - 116 verso.

⁷² *Ibidem*, f. 71.

⁷³ *Ibidem*, dosar nr. 87 / 1913, f. 23.

⁷⁴ *Ibidem*, f. 57.

- inspectorul salubrității, Gh. Bodescu, născut în Panciu la 23 iunie 1867

- șef birou Grigore Ionescu, născut în Măicănești, județul Râmnicu Sărat, la 21 noiembrie 1866

- copistul Teodor Gândescu, născut în Crucea de Jos la 31 august 1877

- ajutor registrator Ștefan P. Soare, născut în Râmniceni, județul Râmnicu Sărat, la 2 noiembrie 1875

- copistul Gh. Petrovici, născut în Focșani la 10 martie 1875

- copistul Teodor Romașcan, născut în Focșani la 6 decembrie 1867

- ajutorul de secretar și desenatorul Traian Macovei, născut în Alexandria, județul Teleorman, la 14 iunie 1865

- copistul Traian Gh. Simionescu, născut în Focșani la 20 iunie 1889⁷⁵.

La 10 ianuarie 1915, Ministerul de Interne trimitea Primăriei focșănene medaliile respective, însoțite de brevetele cu numerele 7.805 - 7.816⁷⁶, emise de Ministerul de Război la 3 ianuarie 1914⁷⁷.

Singurul monument din județul Vrancea ridicat în memoria celor care s-au jertfit pentru țară în campania din Bulgaria (23 iunie – 31 august 1913) se află în Odobești, pe strada Ștefan cel Mare, la numărul 44, starea de conservare fiind bună.

Monumentul, figurând pe Lista Monumentelor Istorice, a fost inaugurat la 25 martie 1914, fiind rodul inițiativei căpitanului Finichi Dumitru. Pe frontispiciul său sunt trecute numele eroilor care și-au dat jertfa supremă atât la nord cât și la sud de Dunăre, ei provenind din Țifești, Jariștea, Odobești și Focșani, toți făcând parte din Regimentul 10 Dorobanți Putna⁷⁸:

---

⁷⁵ *Ibidem*, f. 58.

⁷⁶ *Ibidem*, f. 76 - 76 verso.

⁷⁷ *Ibidem*, f. 77.

⁷⁸ Lelia Pavel, Aurora - Emilia Apostu, Dumitru Huțanu, Horia Dumitrescu, *Patrimoniul cultural național construit din județul Vrancea*, Editura Pallas, Focșani, 2008, p. 301.

*„Serg. Stan Stan 1913 Aug. 18 Brăila
Cap. Mironică Ion 1913 iul. 30 Kainare (Bulgaria)
Cap. Hanganu Gh. 1913 Aug. 10 Turnu – Măgurele
Sold. Moimăscu Alex. 1913 Aug. 17 Brăila
Sold. Pavel Neculai 1913 Aug. La Brăila
Sold. Celes Gheorghe 1913 iul. 26, Brenița
Sold. Potop Ion 1913 Aug. 17 Brăila
Sold. Cristian Gh. 1913 Nicopole (Bulgaria)
Serg. Potop Ion 1913 Aug. 18 Brăila
Serg. Dinică Iorg. 1913 Aug. 16 Brăila
Serg. Șelaru Gh. 1913 iul. 10 Alexandria
Serg. Racoviță D. 1913 Aug. 30 Focșani
Serg. Crăciunescu Ion 1913 Aug. 21 Borșani
Serg. Drăstaru Gh. 1913 Aug. 26 București
Serg. Trifan Ștefan 1913 Aug. 2 Kainare (Bulgaria)
Serg. Alexiu Gh. 1913 Aug. 19 Brăila”*

Pe aceeași latură de vest mai stă scris: *„Inaugurat la 25 martie 1914. Din inițiativa căpitanului Finichi Dumitru ajutat de sublocot. Stănescu Mihai*

T.N. Renneris

Galați”.

Pe latura de sud a monumentului stă scris: *„Du-te la bătae, pentru țară mori / Și-ți va fi mormântul încoronat cu flori”, iar pe cea de nord:*

„Înălțătorul avânt

Din Carpați peste Dunăre la Balcani

23 iunie – 31 august 1913”.

În fine, inscripția de pe latura estică este consacrată celor care au acționat în vederea ridicării acestui monument:

„Au contribuit la ridicarea monumentului inimi caritabile din Focșani, Odobești, Jariștea, Țifești și alte comune din județul Putna și împrejurimi s-a ridicat acest monument în al 48 an de ... [ilizibil].

Comandanți

Corpul III Armată General de divizie Iarca Alex.

Divizia III General de brig. Costescu Const.

Brigada II inf. Colonel Văitoianu Arthur
Regimentul Putna 10 colonel Fotescu Petre
Adj. Comandant Reg. Maior Brezeanu Vasile
Batalion I maior Grigoriu Angelo
Batalion II maior Petrescu Grigore
Batalion III maior Profireoiu Const.”.

Având o înălțime de 3,70 m și realizat din marmură și beton mozaicat ⁷⁹, monumentul aflat în curtea Spitalului Orășenesc din Odobești rămâne o mărturie în timp a participării putnenilor la Războaiele Balcanice.

Alte două monumente aflate în orașul de pe Milcov pe Bulevardul București amintesc de eroii putneni căzuți la datorie în timpul Războaielor Balcanice.

Primul dintre ele, inaugurat în 1930 și consacrat în principal eroilor Războiului de Independență 1877 - 1878, este amplasat în fața fostului sediu al Regimentului 10 Dorobanți, unde se află actualmente UM 01270. Cea de a doua parte a inscripției este grăitoare: „*România, Turtucaia, Balcic: Amintiri glorioase, onoare vitejilor camarazi morți pentru apărarea patriei pe câmpul de onoare 1913*” ⁸⁰.

Cel de-al doilea monument se află în parcare a fostei Societăți M.O.P.A.F., fiind dedicat „*eroilor Reg. 11 Art. 1913, 1916 – 1918; maior Stoenescu Corneliu căzut în luptele de la Berevoiești C. Lung Muscel la 15 noiembrie 1916*” ⁸¹.

La finele lunii februarie ⁸² și începutul celei următoare a anului 1940, veteranii putneni participanți la campania anului 1913 din Bulgaria aveau să fie înscrși pe listele de membri ale Societății „*Marele Voevod Mihai de Alba Iulia*” din București ⁸³. De buna

---

⁷⁹ Arhiva Muzeului Vrancei (în continuare se va cita: A. M. Vn.), dosar Fișe de Evidență a Operelor Comemorative de Război de pe teritoriul Județului Vrancea, f. 114 (Documentare realizată în 1988 de muzeograf Lelia Pavel).

⁸⁰ *Ibidem*, p. 261.

⁸¹ *Ibidem*, p. 261 - 262.

⁸² S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 99 / 1940, f. 12.

⁸³ *Ibidem*, f. 226.

desfășurare a operațiunii răspundea delegatul Societății, orfanul de război Anghel T. Anuțoiu din Năruja, care percepea o taxă de 39 lei (copie de pe brevet, taxa mărcilor poștale pentru formularul de adeziune și acoperirea cheltuielilor de transport) ⁸⁴.

Copia de pe brevet avea cuprinderea următoare:

„Regatul României

Ministerul de Război

Brevet

Din Ordinul

Majestății Sale Regele Carol I

Șeful suprem al armatei

S-a conferit .... Medalia „Avântul Țărei” pentru că a luat parte în campania din anul 1913.

În numele Ministrului de Război

.....

No.....

La .....191.....

Prezenta copie este conformă cu originalul și se certifică de noi Anghel T. Anuțoiu, Delegatul Societății Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia, domiciliat în Năruja – Putna” ⁸⁵.

Printre cei care au primit medalia „Avântul Țărei”, însoțită de Brevet, s-a numărat și Costescu G. Constantin:

„Regatul României

Ministerul de Război

Brevet

Din Ordinul

Majestății Sale Regele Carol I

Șeful suprem al Armatei

S'a conferit Căpitanului Costescu G. Constantin din Regimentul 11 Artilerie medalia Avântul Țărei pentru că a luat parte în campania din anul 1913.

---

⁸⁴ *Ibidem*, f. 176, 182.

⁸⁵ *Ibidem*, f. 179.

Ministru

General Hârjeu

N. 1793

La 2 Ianuarie 1914

București

Director Superior al Personalului

Lt. Colonel Rișcanu”⁸⁶.

Brevetul este însoțit de Medalia „*Avântul Țării*” din 1913, de formă rotundă, cu diametru de 35 mm și realizată din metal argintat. Medalia este prevăzută cu un inel de prindere, realizat din două ramuri de laur. Panglica este confecționată din pânză albastru - violet, având pe margini dungi galbene și roșii.

Pe aversul medaliei, pe margine, apare inscripția „*În amintirea înălțătorului avânt*”. Aflată în poziție centrală, acvila cruciată și încoronată ține în gheara dreaptă spada, iar în cea stângă sceptrul. Pieptul este împodobit cu un medalion cu chipul regelui Carol I și inscripția „*Carol I - Rege al României*”. *Sub acvilă se află o eșarfă cu deviza Pace*”.

Pe reversul medaliei, pe margine, este trecută inscripția „*Din Carpați peste Dunăre la Balcani*”. În centru este redată scena trecerii Dunării de către armata română pe un pod de vase. Victoria este simbolizată de o femeie care, plutind, ține în mâna dreaptă o ramură de palmier, iar în cea stângă sceptrul. Pieptul este împodobit cu un medalion cu chipul regelui Carol I și inscripția „*Carol I - Rege al României*”. *Sub acvilă se află o eșarfă cu deviza „Pace”⁸⁷.*

Pe reversul medaliei, pe margine, este trecută inscripția „*Din Carpați peste Dunăre la Balcani*”. În centru este redată scena trecerii Dunării de către armata română pe un pod de vase. Victoria este simbolizată de o femeie care, plutind, ține în mâna dreaptă o ramură de palmier, iar în mâna stângă o coroană de lauri.

---

⁸⁶ A. M. Vn., fond Brevete, Medalii și Decorații, doc. inv. nr. 29.914.

⁸⁷ *Ibidem*.

A sintetiza în doar câteva cuvinte atât de complexa, prin cauze, efecte, urmări, reverberații în structura politică și națională a sud – estului european, problematica Războaielor Balcanice din 1912 – 1913, este dificil, nerelevant și chiar neavenit, dacă ne-am sprijini, ca argumente, pe mărturiile locale de mai sus.

Ceea ce ni se pare relevant și trebuie subliniat rămâne efervescența chestiunii naționale, devenită aproape dominantă în desfășurarea evenimentelor, dincolo de jocul de interese al marilor puteri europene în zonă.

Din această realitate, coroborată cu trăsătura esențială a mentalului colectiv focșănean al timpului – conștiința unității de neam și de limbă a poporului român și necesitatea, ca drept istoric, de realizare a unirii tuturor românilor în fruntariile uneia și aceeași patrii – România, rezultă și semnificația istorico – documentară a mărturiilor cuprinse în tema lucrării.

Din rândurile lor emană cu ușurință, pentru înțelegerea cititorului, ideea că focșănenii, care prin dorință, implicare ardentă în evenimentele anilor, redeșteptării noastre naționale (1848 – 1866), au conferit, încă de atunci, Focșanilor simbolul de „*Oraș al Unirii*”.

Și, cum glăsuiesc documentele în toată jumătatea secolului al XIX – lea și în primele decenii ale secolului XX – atenția și grija lor s-au îndreptat către frații lor români aflați în fruntariile marilor imperii. Acțiunile lor s-au concretizat prin sprijinul moral și material acordat luptei acestora de eliberare națională și de unire cu Patria mamă.

Mai mult, nu i-au putut uita și s-au simțit solidari cu toate populațiile de origine română, trăitoare în statele balcanice, fără nicio urmă de revendicări teritoriale, de tendințe și exprimări naționaliste.

Privite din această perspectivă ideatică și de conștient românesc, documentele de mai sus, în esență, capătă, chiar și acum, după împlinirea unui secol de la evenimente, valoare, sens, importanță și ecou în conștiința celor care se apleacă spre pagina tipărită a cărții.